

STUDENTŲ KONFLIKTŲ SPRENDIMO STILIŲ IR SAVIVEIKSMINGUMO ROMANTINIUOSE SANTYKIUOSE ŠĄSAJOS

Visvaldas Legkauskas¹, Rūta Skučaitė

Vytauto Didžiojo universitetas, Lietuva

Santrauka. Mokslinė problema. Konfliktai – neišvengiamas romantinių santykių palydovas. Nuo jų sprendimo sėkmingumo priklauso pasitenkinimas santykiais, todėl svarbu identifikuoti veiksnius, susijusius su konstruktyvių konflikto sprendimo stilių pasirinkimu. Vienas jų – asmens saviveiksmingumas. Saviveiksmingumas romantiniuose santykiuose – itin mažai tyrinėtas psichologinis konstruktas, o saviveiksmingumo romantiniuose santykiuose ir konfliktų stilių sąsajų analizės nėra atlikta. **Tikslas.** Atskleisti studentų saviveiksmingumo romantiniuose santykiuose sąsajas su jų naudojamu konfliktų sprendimo stiliumi. **Metodika.** Studentų konfliktų sprendimo stilius buvo matuojamas M. A. Rahimo organizacinių konfliktų instrumentu (*Rahim Organizational Conflict Inventory-II*). Saviveiksmingumui romantiniuose santykiuose nustatyti panaudotas F. G. Lopezo ir kolegų (2007) klausimynas (*Relationship Self-Efficacy Scale*). Tyrime dalyvavo 1–4 kursų 194 studentai nuo 19 iki 25 metų (128 moterys ir 66 vyrai), turintys romantinius partnerius. **Rezultatai.** Nustatyta, kad moterys, kurių saviveiksmingumo romantiniuose santykiuose tarpusavio priklausomybės aspekto įvertis yra aukštas, labiau linkusios naudoti kompromiso ir integruotą konfliktų sprendimo stilius, nei tos, kurių šis rodiklis žemas. Vyrai, kurių saviveiksmingumo romantiniuose santykiuose tarpusavio priklausomybės aspekto įvertis yra aukštas, labiau linkę naudoti integruotą konfliktų sprendimo stilių, nei tie, kurių šis įvertis žemas. Saviveiksmingumo romantiniuose santykiuose emocinės kontrolės aspekto atžvilgiu moterys, kurių šio rodiklio įvertis aukštas, dažniau naudotų integruotą, vengimo ir prisitaikymo konfliktų sprendimo stilius ir rečiau – dominavimo konfliktų sprendimo stilių, nei tos, kurių emocinės kontrolės aspekto įvertis žemas. Vyrai, kurių saviveiksmingumo romantiniuose santykiuose emocinės kontrolės aspekto įvertis yra aukštas, dažniau naudotų integruotą ir prisitaikymo konfliktų sprendimo stilius, nei tie, kurių šis įvertis žemas. Moterys, kurių saviveiksmingumo romantiniuose santykiuose atskirumo

¹ Adresas susirašinėjimui: Vytauto Didžiojo universiteto Bendrosios psichologijos katedra, K. Donelaičio g. 52, LT-44244, Kaunas; el. paštas: v.legkauskas@smf.vdu.lt., tel.: (8-37) 32 79 49

aspekto įvertis aukštas, dažniau naudotų integruotą konfliktų sprendimo stilių ir rečiau – vengimo konfliktų sprendimo stilių, nei tos, kurių atskirumo aspekto įvertis žemas. Vyrų, kurių saviveiksmingumo romantiniuose santykiuose atskirumo aspekto įvertis yra aukštas, labiau linkę naudoti integruotą konfliktų sprendimo stilių, nei tie, kurių šis įvertis žemas. *Išvados.* Tiek vyrų, tiek moterų saviveiksmingumo romantiniuose santykiuose aukšti tarpusavio priklausomybės ir atskirumo aspektų įverčiai susiję su polinkiu naudoti konstruktyvius konfliktų sprendimo stilius. Saviveiksmingumo emocinės kontrolės aspekto aukštas įvertis susijęs tiek su konstruktyvių, tiek ir su destruktivių konflikto sprendimo stilių naudojimu.

Pagrindiniai žodžiai: saviveiksmingumas romantiniuose santykiuose, konfliktų sprendimo stilius, studentai.

ĮVADAS

Konfliktas – neišvengiamas socialinių santykių komponentas, kuris pats savaime nėra nei geras, nei blogas (Boonsathorn, 2003; Koydemir, Sun-Selişik, Tezer, 2008; McCoy, Cummings, Davies, 2009). Konflikto pobūdį – konstruktyvų ar destruktivių – lemia sprendimo būdas. Konstruktyvaus pobūdžio konfliktas – derybų, bendradarbiavimo ir (arba) naujų idėjų svarstymo procesas (Rinaldi, Howe, 2003), problemos sprendimas, pasižymintis efektyvia komunikacija, savitarpio supratimu, kompromiso paieškomis (Koydemir et al., 2008; Wheller, Updergraff, Thayer, 2010), ieškant abi puses tenkinančio sprendimo (Rinaldi, Howe, 2003). Taigi konstruktyvaus pobūdžio konflikto tikslai nukreipti į santykius, į jų išlaikymą, o ne į konkretų individą ir jo poreikių tenkinimą (Desivilya, Eizen, 2005; Simon, Kobielski, Martin, 2009; Wheller et al., 2010). Destruktyvaus pobūdžio konfliktas susijęs su destruktivių elgesiu – fizine ir (arba) verbaline agresija, grasinimais, įžeidinėjimais, konkuravimu dėl savo pozicijos pripažinimo (McCoy et al., 2009; Simon et al., 2008), atstūmimu, priešiško demonstravimu, manipuliavimu, prievarta (Koydemir et al., 2008; Wheller et al., 2010). Destruktyvų konflikto pobūdį gali rodyti ir priešinga situacija: pernelyg didelis nuolaidžiavimas partneriui atsisakant siekti savų interesų, vengimas kalbėti apie problemą, konflikto egzistavimo neigimas (Wheller et al., 2010; Olson, Braithwaite, 2004). Destruktyvaus pobūdžio konfliktai dažniausiai pasibaigia taip, kad abi pusės jaučia vienokį ar kitokį nepasitenkinimą pasekmėmis (Rinaldi, Howe, 2003).

Nors mokslinėje literatūroje pateikiama nemažai konflikto sprendimo stilių pavadinimų, esminiai principai, apibūdinantys stilių, nesiskiria (Lee, 2008). Straipsnyje remiamasi M. A. Rahimo (1983) skirstymu.

Autorius pateikia 5 konfliktų sprendimo stilius: vengimo, dominavimo, prisitaikymo, kompromiso ir integruotą. Šį skirstymą dažnai pasitelkia mokslininkai, tiriantys tarpasmeninių konfliktų su bendradarbiais, vaikais, mylimaisiais sprendimo ypatumus (Hammock, Richardson, Pilkington, Utley, 1990; Lee, 2008; Oliver, Shirkey, 2008; Pietromonaco, Greenwood, Barret, 2004; Henning, 2003). Strateginius sprendimus, pagal kuriuos charakterizuojami M. A. Rahimo konflikto stiliai, sąlygoja du esminiai veiksniai: rūpinimasis savimi arba kitu asmeniu (Oliver et al., 2008; Cann, Norman, Welbourne, 2008).

Vengimo stilių apibūdina menkas rūpinimasis patenkinti tiek savo, tiek oponento poreikius – individai nesitiki jokios naudos iš išspręsto konflikto ir todėl linkę atsitraukti (Ben-Ari, Hirshberg, 2009). Šiam stiliui būdinga vengti grėsmę keliančių situacijų (Ergeneli et al., 2010), pasyvumas (Boonsathorn, 2003), baimė konfrontuoti, konflikto svarbos minimizavimas, problemos sprendimo atidėliojimas (Ben-Ari, Hirsberg, 2009), tyła, neigiamų jausmų slopinimas (Wheeler et al., 2010). Vengimo stilių naudojantis asmuo tikriausiai vengs diskutuoti apie problemą arba išvis neigs konflikto egzistavimą (Zacchilli et al., 2009). Taikant šį stilių konfliktinėje situacijoje galima nepasiekti jokio sprendimo (Ben-Ari, Hirsberg, 2009).

Dominavimo stilius pasižymi tvirta, įtaigia taktika (Colsman, Wulfert, 2002), aktyviomis žmogaus pastangomis valdyti sąveiką (Wheeler et al., 2010), perdėtu rūpinimusi savo tikslais, mažai dėmesio skiriant oponento poreikiams. Nevengiama konkuruoti, rungtyniauti (Ben-Ari, Hirshberg, 2009; Ergeneli, Camgoz, Karapinar, 2010), aukštinti savo poziciją (Wheeler et al., 2010), gali būti naudojama statuso galia (Lee, 2008), taikomas psichologinis spaudimas (Zacchilli, Hendrick, Hendrick, 2009), verbalinė agresija (Lee, 2008), griebiamasi fizinės jėgos. Šis stilius orientuotas į savo interesų realizavimą (Ergeneli et al., 2010), jam būdingas karingumas (Ben-Ari, Hirsberg, 2009).

Prisitaikymo stilius pasižymi didelėmis pastangomis patenkinti partnerio poreikius visiškai nesistengiant patenkinti savųjų. Asmuo, konfliktinėje situacijoje taikantis šį stilių, linkęs sumažinti tarpusavio skirtumus, pabrėžti bendrumus ir vengti konfrontacijos (Lee, 2008). Siekiama sprendimo, kuris kuo greičiau atkurtų taikius santykius (Ben-Ari, Hirshberg, 2009), todėl pasyviai ir greitai sutinkama su partnerio sprendimais. Šį stilių naudojantys asmenys labai neatkaklūs (Ergeneli et al., 2010).

Kompromiso stiliui būdingos vidutinės pastangos siekiant naudoti tiek sau, tiek partneriui. Šį stilių naudojantys asmenys atkaklūs, stengiasi rasti sprendimą, kuris patenkintų abiejų pusių poreikius; siekiama vengti kraštutinumų ir rasti „aukso viduriuką“ (Zacchilli et al., 2009; Ben-Ari, Hirshberg, 2009; Anderson, Anderson, Palmer, Mutchler, 2011). Vadovaujama principu „duoti ir imti“ (Ben-Ari, Hirshberg, 2009) – abi pusės kai ką gauna, bet kai ko ir netenka. Tuo šis stilius skiriasi nuo integruoto, kurį naudojantys žmonės stengiasi maksimaliai patenkinti abiejų pusių poreikius neaukodami asmeninių interesų (Ergeneli et al., 2010; Zacchilli et al., 2009). Integruotą stilių apibūdina „aš laimiū – tu laimiū“ orientacija (Ben-Ari, Hirshberg, 2009).

Apibendrinant galima teigti, kad konstruktyvaus pobūdžio konflikto sprendimo stiliai naudingi santykiams, nes juose akcentuojamas lygiavertiškumas naudoti ir išlaidų santykio atžvilgiu: arba vienodai patenkiami abiejų konfliktuojančių pusių poreikiai (integruotas stilius), arba abi pusės vienodai kai ką praranda, bet kai ką ir gauna (kompromiso paieškos stilius). Likę konflikto sprendimo stiliai (vengimo, prisitaikymo, dominavimo) dėl nevienodų asmenų pozicijų vienas kito atžvilgiu turi destruktivų poveikį santykiams. Destruktyvumas pasireiškia ir tiesiog neigiant konflikto egzistavimą, vengiant išsiaiškinti situaciją, kad neliktų nesusipratimų, galinčių išsiplėsti į kitas santykių sritis. Labai svarbu, kad romantiniuose santykiuose pasitaikantys konfliktai būtų sprendžiami konstruktyviai – tai padėtų partneriams geriau suprasti vienam kitą, stiprinti tarpusavio ryšį (Simon et al., 2008). Taigi svarbu identifikuoti veiksnius, susijusius su konflikto sprendimo stiliaus pasirinkimu.

Daugelis autorių (pvz., Cui, Fincham, Pasley, 2008; Vera, Shin, Montgomery, Mildner, Speight; Lu, Chang, Lai, 2011) teigia, kad saviveiksmingumas – reikšmingas prognostinis veiksnys, renkantis konflikto sprendimo stilių, nes lemia asmens atkaklumą sprendžiant konfliktą. Saviveiksmingumas – psichologinis konstruktas, apimantis individo įsitikinimus ir lūkesčius apie savo gebėjimus sėkmingai valdyti specifines veiklas, situacijas ar socialinio bei psichologinio funkcionavimo aspektus (Bacchini, Magliulo, 2003; Geng, Jiang, Han, 2011) ir suvokimą, ar jis apskritai pajėgus tai atlikti (Lemme, 2003). Saviveiksmingumas – tai asmens įsitikinimas apie savo kompetenciją tam tikroje situacijoje, o ne bendra nuomonė apie save (Sherbaum, Cohen-Charash, Kern, 2006).

Jis formuojamas atsižvelgiant į asmeninę patirtį. Taigi dėl skirtingos žmonių patirties saviveiksmingumo suvokimas skiriasi.

Saviveiksmingumas romantiniuose santykiuose apibrėžiamas kaip savo asmeninių gebėjimų, būnant romantiniu partneriu (tokiu, koks žmogaus asmeniniu supratimu turėtų būti romantinis partneris), suvokimas (Riggio, Weiser, Valenzuela, Lui, Montes, Heuer, 2011). Šis suvokimas pasireiškia specifiniu tarpasmeniniu elgesiu – tarpusavio priklausomybės bei atskirumo santykiuose palaikymu bei emocijų kontrole (Cui et al., 2008; Lopez, Morúa, Rice, 2005). Dar prieš imdamiesi veiklos asmenys, kurių saviveiksmingumas aukštesnis, įsivaizduoja sėkmingą situacijos scenarijų, o asmenys, kurių saviveiksmingumas žemas, įsivaizduoja nesėkmę (Cramer, Neal, Brodsky, 2009). Anot R. J. Cramerio ir kolegų, toks pirminis įsivaizdavimas daro didelę įtaką tolesniam apsisprendimui inicijuoti atitinkamus veiksmus. Aukštesnis saviveiksmingumas suteikia pagrindo tikėti, kad įmanoma situaciją išspręsti efektyviai. Žemesnį saviveiksmingumą turinčiam asmeniui suprasta problemos priežastis yra nesvarbi, nes jis vis tiek vargu ar ims ją spręsti (Fincham, Bradbury, 1987). S. Sonnentagas ir J. Volmeris (2009) mano, kad aukštesnis saviveiksmingumas turėtų padėti asmeniui drąsiau reikšti idėjas, mažiau priešintis oponento siūlomoms alternatyvoms sprendžiant konfliktą, aktyviau dalyvauti analizuojant pagrindinę problemą. Aukštesnis saviveiksmingumas padeda įgyti geresnius problemų sprendimo įgūdžius, užtikrina atkaklumą, reikalingą norint atlikti užduotis iki galo, mažina nesėkmės baimę (Bilgin, Akkapulu, 2002). A. Ergenelis ir kolegos (2010) teigia, kad aukštesniu saviveiksmingumu pasižymintys asmenys su konfliktu susidoroja efektyviai, o individai, kurių saviveiksmingumas mažas, tarpasmeninius konfliktus sprendžia nesėkmingai.

L. Lu su kolegomis (2011) nurodo, kad aukštesniu saviveiksmingumu pasižymintys asmenys bus linkę naudoti aktyvias ar į problemą nukreiptas sprendimo strategijas. Aukštesnis saviveiksmingumas teikia prioritetą tiems konflikto sprendimo stiliams, kuriems būdingas rūpinimasis savais interesais, – dominavimo, integruotam ir kompromiso paieškos (Sullivan, O'Connor, Burris, 2006, Ergeneli et al., 2010).

Priešingai elgiasi asmenys, kurių saviveiksmingumas žemas. Jie atsisako sudėtingesnių užduočių ir iššūkių, suvokdami tai kaip grėsmes, sunkiai prisiima atsakomybę, jaučia silpną įsipareigojimą savo tikslams (Bilgin, 2011), o nepasisėkus greitai nuleidžia rankas, lėtai atsigaua po

patirtos nesėkmės (Bandura, 1997, cit. Ergeneli et al., 2010). Be to, jie vengia veiklų, kuriomis užsiimti, jų manymu, reikia aukštesnės kompetencijos nei turi (Sullivan et al., 2006). Žemas saviveiksmingumas gali apriboti žmogaus tikėjimą, kad jam pavyks pasiekti norimų rezultatų. B. A. Sullivanas ir kolegos teigia: netikėdamas savo jėgomis ir nemanydamas galįs sėkmingai atlikti užduotį, žmogus gali išvis nesiryžti imtis veiklos; nemanydamas galįs sėkmingai spręsti konfliktus, kylančius romantiniuose santykiuose su partneriu, kažin ar labai stengsis išspręsti konfliktą. Anot B. A. Sullivano ir kolegų, asmenys, pasižymintys žemu saviveiksmingumu, konflikto metu dažniau renkasi vengimo ir nuolankumo stilius, kurių charakteringas bruožas – nedidelis rūpestis savimi, savo tikslais, interesais, poreikiais. Tokie žmonės nesistengs pakovoti už save, nes netiki savo galimybėmis laimėti ginčą ir nemano būsią išgirsti ir priimti kaip lygiaverčiai oponentai. Tikėtina, kad žmonės, konfliktinėje situacijoje taikantys vengimo stilių, gali pradėti abejoti savo gebėjimais bei galimybėmis ir pasitraukti iš konfliktinės situacijos net nebandydami jos spręsti. Panašiai elgtųsi ir tie, kurie naudoja prisitaikymo stilių: jie nekreiptų dėmesio į savo interesus, kad tik būtų visiškai patenkinti partnerio poreikiai (Sullivan et al., 2006).

Šio tyrimo tikslas – atskleisti studentų saviveiksmingumo romantiniuose santykiuose sąsajas su jų naudojamu konfliktų sprendimo stiliumi. Remiantis analitine literatūros apžvalga, iškelta hipotezė: palyginti su asmenimis, kurių saviveiksmingumas romantiniuose santykiuose yra žemas, asmenys, kurių saviveiksmingumas romantiniuose santykiuose yra aukštas, labiau linkę naudoti kompromiso, integruotą ir dominavimo konfliktų sprendimo stilius ir mažiau linkę naudoti prisitaikymo ir vengimo konfliktų sprendimo stilius.

TIRIAMASIS KONTINGENTAS IR METODAI

Tyrimo dalyvavo 1–4 kursų 194 studentai, turintys romantinius partnerius, iš jų 128 moterys ir 66 vyrai. Tiriamųjų amžius – 19–25 metai, moterų amžiaus vidurkis – $21,13 \pm 1,44$ metų, vyrų amžiaus vidurkis – $21,91 \pm 1,51$ metų. Dalyviai atrinkti patogiosios atrankos būdu: eita į auditorijas ir prašyta studentų, turinčių romantinius partnerius, užpildyti klausimyną. Klausimyno pildymas jiems užtruko 10–15 min.

Studentų konfliktų sprendimo stiliui nustatyti pasirinktas M. A. Rahimo organizacinių konfliktų instrumentas (1983) (*Rahim Organizational Conflict Inventory-II*) matuojantis penkių konfliktų sprendimo stilių – vengimo, dominavimo, prisitaikymo, kompromiso paieškų ir integruoto – išreikštumą. Nors klausimyno pavadinimas liudija kitaip, teiginiai formuluojami taip, kad matuotų konfliktų sprendimo stilius nesiejant jų su konkrečiu kontekstu. Pavyzdžiui, „Stengiuosi nesivelti į nesutarimus su partneriu (-e)“ (vengimo skalė), „Naudojuosi savo įtaka, kad būtų priimtos mano idėjos“ (dominavimo skalė), „Dažniausiai stengiuosi patenkinti partnerio (-ės) poreikius“ (prisitaikymo skalė), „Konfliktinėse situacijose šiek tiek laimiu ir šiek tiek pralaimiu“ (kompromiso paieškų skalė), „Banda tarpusavyje susieti savo ir partnerio (-ės) idėjas, kad rastume bendrą sprendimą“ (integruoto stiliaus skalė). Dėl patikimumo, paprastumo ir universalumo, šis klausimynas plačiai naudojamas porų santykių tyrimuose (pvz., Cann, Norman, Welbourne, 2008; Oliver, Shirkey, 2008; Pietromonaco, Greenwood, Barret, 2004).

Klausimyną į lietuvių kalbą išvertė Rūta Skučaitė, atgalinį vertimą į anglų kalbą atliko Kristina Sinkevičienė. Vertimą ir atgalinį vertimą straipsnio autoriai aptarė su profesionalia anglų kalbos vertėja. Klausimyną sudarė 35 teiginiai, kurių kiekvieną tiriamieji turėjo įvertinti pagal 5 intervalų Likerto skalę nuo 1 „visiškai nebūdinga“ (1 balas) iki „visiškai būdinga“ (5 balai). Patikrinus metodikos patikimumą, gauta, kad *Cronbach alpha* lygu 0,788. Subskalių, matuojančių atitinkamai kiekvieną konflikto sprendimo stilių, vidinio patikimumo koeficientai pateikti 1 lentelėje.

1 lentelė. M. A. Rahimo organizacinių konfliktų instrumento subskalių patikimumo koeficientai

Table 1. Reliability coefficients of subscales of Rahim Organizational Conflict Inventory

Subskalės	1 <i>Cronbach alpha</i>
Vengimo	0,805
Integruotas	0,837
Dominavimo	0,864
Prisitaikymo	0,839
Kompromiso	0,622

Saviveiksmingumui romantiniuose santykiuose nustatyti pasirinktas F. G. Lopezo, W. Morúa ir K. G. Rice (2007) klausimynas (*Relationship self-efficacy scale*). Klausimą išvertė R. Skučaitė, atgalinį vertimą į anglų kalbą atliko K. Sinkevičienė. Vertimą ir atgalinį vertimą straipsnio autoriai aptarė su profesionalia anglų kalbos vertėja. Klausimą sudarė 35 teiginiai, kuriuos tiriamieji turėjo įvertinti pagal 9 intervalų Likerto skalę nuo „visiškai nebūdinga“ (1 balas) iki „visiškai būdinga“ (9 balai). Saviveiksmingumas romantiniuose santykiuose išmatuotas susumavus teiginių svarbos vertinimus. Kuo daugiau balų tiriamasis surinko, tuo veiksmingesnis jis jaučiasi romantiniuose santykiuose. Saviveiksmingumą romantiniuose santykiuose metodika matuoja trimis aspektais: tarpusavio priklausomybės, emocinės kontrolės ir atskirumo. Klausimyno autoriai tarpusavio priklausomybę apibūdinama asmens tikėjimu, kad jis sugeba rūpintis romantiniu partneriu, suteikti jam socialinį palaikymą bei geba priimti partnerio palaikymą bei rūpinimąsi juo (pvz., „Paguodžiu partnerį (-ę), kai jis (ji) yra nusiminęs (-usi) ar liūdnas (-a)“). Emocinę kontrolę F. G. Lopezas su kolegomis (2007) apibūdino kaip neigiamų emocijų, kylančių santykiuose, valdymą (pvz., „Tvardausi, kai pykstuosi su partneriu (-e) arba jaučiuosi susierzinęs (-usi)“). Atskirumas santykiuose pasireiškia asmens gebėjimu išlaikyti aiškias asmenines ribas ir kartu jaustis artimam su partneriu (pvz., „Atvirai išsakau savo asmeninius norus ir poreikius santykiuose“). Metodikos vidinio patikimumo *Cronbach alpha* koeficientas lygus 0,899. Subskalių, matuojančių tris saviveiksmingumo aspektus, vidinio patikimumo koeficientai pateikti 2 lentelėje.

2 lentelė. Saviveiksmingumo romantiniuose santykiuose klausimyno subskalių patikimumo koeficientai

Table 2. Reliability coefficients of subscales of Romantic self-efficacy scale

Subskalė	1 <i>Cronbach alpha</i>
Tarpusavio priklausomybė	0,897
Emocinė kontrolė	0,734
Atskirumas	0,790

Tyrimu surinkti duomenys apdoroti statistinės analizės programinės įrangos paketu SPSS 17.0 versija. Rezultatai laikomi statistiškai reikšmingais, jei atitinka reikšmingumo lygmenį $p < 0,05$ (Čekanavičius, Murauskas, 2001).

TYRIMO REZULTATAI

Tyrimo kintamųjų aprašomoji statistika pateikta 3 lentelėje. Duomenys rodo statistiškai reikšmingus visų trijų saviveiksmingumo aspektų skalių vidurkių skirtumus bei dviejų konflikto sprendimo stilių – vengimo ir prisitaikymo – skalių vidurkių skirtumus tarp vyrų ir moterų. Todėl toliau kintamųjų sąsajos bus analizuojamos atskirai vyrų ir moterų.

Prieš saviveiksmingumo aspektų ir konflikto sprendimo stilių sąsajų analizę saviveiksmingumo aspektų skalių balai su terciliais buvo padalyti į tris grupes – žemo, vidutinio ir aukšto saviveiksmingumo (vyrų ir moterų atskirai; žr. 4 lentelę).

3 lentelė. Tyrimo kintamųjų aprašomoji statistika

Table 3. Descriptive statistics of study variables

Lytis	Aprašomo- sios statis- tikos rodikliai	Saviveiksmingumo aspektai			Konfliktų sprendimo stiliai				
		Atski- rumas	Emocinė kontrolė	Tarpusavio priklauso- mybė	Integ- ruotas	Vengi- mo	Kom- promi- so	Domini- navi- mo	Prisi- taiky- mo
Vyrų	Minimali reikšmė	22	41	72	14	7	15	9	16
	Maksimali reikšmė	62	84	149	35	33	33	31	34
	Vidurkis	46,54	69,44	125,66	27,95	22,95	25,05	20,06	25,17
	Standartinis nuokrypis	8,03	9,42	16,30	5,05	5,13	3,71	4,88	4,73
Mote- rys	Minimali reikšmė	29	33	47	17	7	16	9	10
	Maksimali reikšmė	63	89	153	35	35	35	34	33
	Vidurkis	50,97	65,75	131,63	27,90	20,63	24,69	21,45	22,80
	Standartinis nuokrypis	7,58	10,92	17,06	4,90	6,32	4,46	5,30	5,12
	t	-3,772	2,332	-2,324	0,066	2,577	0,563	-1,764	3,314
	p	0,0001	0,021	0,021	0,974	0,011	0,574	0,079	0,002

4 lentelė. Žemo, vidutinio ir aukšto saviveiksmingumo grupių pjūvio taškai

Table 4. Cut-points for low, medium and high self-efficacy

Saviveiksmingumo aspektas	Kintamojo lygmuo	Vyrai		Moterys	
		Balai	N	Balai	N
Tarpusavio priklausomybė	Žemas	90–121	20	105–132	39
	Vidutinis	122–134	23	133–141	39
	Aukštas	135–149	20	142–153	40
Emocinė kontrolė	Žemas	41–67	23	41–63	42
	Vidutinis	68–74	22	64–71	40
	Aukštas	75–84	21	72–89	42
Atskirumas	Žemas	22–43	23	33–48	40
	Vidutinis	44–50	22	49–54	45
	Aukštas	51–61	21	55–63	41

Trijų saviveiksmingumo aspektų ir konfliktų sprendimo stilių sąsajos buvo vertinamos apskaičiavus, kaip skiriasi konflikto stilių skalių vidurkiai pagal saviveiksmingumo aspektų lygį romantiniuose santykiuose. Analizei atlikti panaudota vieno faktoriaus dispersinė analizė ANOVA su *Scheffe* ir *Tamhane T2* kriterijais *Post Hoc* lyginimui. Moterų grupės rezultatai pateikti 5, 6 ir 7 lentelėse.

5 lentelė. Vieno faktoriaus dispersinės analizės rezultatai saviveiksmingumo tarpusavio priklausomybės aspektui ir konfliktų sprendimo stiliams moterų grupėje

Table 5. ANOVA results of mutuality aspect of romantic self-efficacy and conflict handling styles in women group

Konflikto sprendimo stiliai	Tarpusavio priklausomybės aspektas				
	Žema	Vidutinė	Aukšta	F	p
Dominavimo	22,44 ^a	20,32 ^a	20,74 ^a	1,937	0,149
Integruotas	25,89 ^a	29,49 ^{ab}	30,10 ^b	11,388	0,0001
Vengimo	21,31 ^a	20,62 ^a	20,30 ^a	0,257	0,774
Prisitaikymo	22,46 ^a	22,44 ^a	22,33 ^a	1,948	0,147
Kompromiso	23,28 ^a	25,28 ^{ab}	26,13 ^b	4,577	0,012

^{a, b} Ta pačia raide pažymėtų vidurkių skirtumas nereikšmingas, kai $p < 0,05$

5 lentelėje pateikti rezultatai atskleidžia statistškai reikšmingą žemos ir aukštos tarpusavio priklausomybės grupių vidurkių skirtumą integruoto stiliaus atžvilgiu. Moterų, kurių saviveiksmingumo tarpusavio

priklausomybės aspekto įvertis yra aukštas, integruoto stiliaus skalės balų vidurkis statistiškai reikšmingai didesnis, nei tų, kurių minėtas įvertis žemas. Statistiškai reikšmingų skirtumų tarp žemo ir aukšto saviveiksmingumo tarpusavio priklausomybės aspekto grupių gauta ir kompromiso stiliaus atžvilgiu. Moterys, kurių tarpusavio priklausomybės aspekto įvertis buvo aukštas, turėjo aukštesnius kompromiso stiliaus skalės įverčius, nei priklausiusios žemos tarpusavio priklausomybės grupei.

6 lentelė. *Vieno faktoriaus dispersinės analizės rezultatai saviveiksmingumo emocinės kontrolės aspektui ir konfliktų sprendimo stiliams moterų grupėje*

Table 6. *ANOVA results of emotional control aspect of romantic self-efficacy and conflict handling styles in women group*

Konflikto sprendimo stiliai	Emocinės kontrolės aspektas			F	p
	Žemas	Vidutinis	Aukštas		
Dominavimo	24,37 ^a	19,98 ^{ab}	19,83 ^b	12,275	0,0001
Integruotas	26,12 ^a	27,85 ^{ab}	30,24 ^b	8,493	0,0001
Vengimo	18,12 ^a	22,10 ^{ab}	22,29 ^b	6,465	0,002
Prisitaikymo	20,86 ^a	23,75 ^b	23,93 ^b	5,098	0,007
Kompromiso	23,43 ^a	25,08 ^a	25,76 ^a	3,121	0,048

^{a, b} Ta pačia raide pažymėtų vidurkių skirtumas nereikšmingas, kai $p < 0,05$

Rezultatai (žr. 6 lentelę) atskleidžia statistiškai reikšmingus visų konfliktų sprendimo stilių taikymo skirtumus saviveiksmingumo emocinės kontrolės aspekto atžvilgiu moterų grupėje. Dominavimo stilių reikšmingai labiau linkusios taikyti moterys, kurių saviveiksmingumo emocinės kontrolės aspektas žemas, o ne aukštas. Integruotą stilių labiau linkusios taikyti moterys, kurių saviveiksmingumo emocinės kontrolės aspektas aukštas, palyginti su moterimis, kurių šis aspektas žemas. Vengimo stilių statistiškai reikšmingai labiau linkusios taikyti moterys, pasižyminčios aukštu saviveiksmingumo emocinės kontrolės aspektu, palyginti su moterimis, kurių šis aspektas žemas. Prisitaikymo stilių statistiškai reikšmingai labiau linkusios taikyti moterys, kurių saviveiksmingumo romantiniuose santykiuose emocinės kontrolės aspektas vidutinis bei aukštas, palyginti su moterimis, kurių šis saviveiksmingumo aspektas žemas. Nors 6 lentelėje pateikti rezultatai rodo, kad egzistuoja statistiškai reikšmingi saviveiksmingumo grupių vidurkių skirtumai kompromiso stiliaus taikymo atžvilgiu, tolesnė analizė panaudojus *Scheffe Post Hoc* kriterijų reikšmingų skirtumų tarp emocinės kontrolės aspekto grupių neatskleidė.

7 lentelė. Vieno faktoriaus dispersinės analizės rezultatai saviveiksmingumo atskirumo aspektui ir konfliktų sprendimo stiliams moterų grupėje

Table 7. ANOVA results of differentiation aspect of romantic self-efficacy and conflict handling styles in women group

Konflikto sprendimo stiliai	Atskirumo aspektas				
	Žemas	Vidutinis	Aukštas	F	p
Dominavimo	22,43 ^a	21,44 ^a	21,07 ^a	0,746	0,476
Integruotas	25,20 ^a	28,73 ^b	30,18 ^b	13,811	0,0001
Vengimo	23,35 ^a	18,82 ^b	19,88 ^b	6,384	0,002
Prisitaikymo	23,03 ^a	22,04 ^a	23,32 ^a	0,731	0,483
Kompromiso	23,64 ^a	24,78 ^a	25,88 ^a	2,620	0,077

^{a, b} Ta pačia raide pažymėtų vidurkių skirtumas nereikšmingas, kai $p < 0,05$

Gauti (žr. 7 lentelę) statistiškai reikšmingi vidurkių skirtumai tarp žemo, vidutinio ir aukšto saviveiksmingumo atskirumo aspekto grupių integruoto stiliaus taikymo atžvilgiu. Integruotą stilių labiau linkusios taikyti moterys, kurių saviveiksmingumo atskirumo aspektas vidutinis arba aukštas, nei moterys, kurių šis aspektas žemas. Taip pat paaiškėjo, kad vengimo stilių statistiškai reikšmingai labiau linkusios taikyti moterys, kurių saviveiksmingumo romantiniuose santykiuose atskirumo aspektas žemas, palyginti su moterimis, kurių minėtas aspektas vidutinis arba aukštas.

Vyrų grupės rezultatai pateikti 8, 9 ir 10 lentelėse.

8 lentelė. Vieno faktoriaus dispersinės analizės rezultatai saviveiksmingumo tarpusavio priklausomybės aspektui ir konfliktų sprendimo stiliams vyrų grupėje

Table 8. ANOVA results of mutuality aspect of romantic self-efficacy and conflict handling styles in men group

Konflikto sprendimo stiliai	Tarpusavio priklausomybės aspektas				
	Žemas	Vidutinis	Aukštas	F	p
Dominavimo	21,90 ^a	19,73 ^a	18,60 ^a	2,507	0,090
Integruotas	24,25 ^a	29,26 ^b	30,90 ^b	16,385	0,0001
Vengimo	23,75 ^a	23,48 ^a	22,05 ^a	0,656	0,522
Prisitaikymo	24,25 ^a	25,30 ^a	26,85 ^a	1,634	0,204
Kompromiso	25,05 ^a	24,61 ^a	26,00 ^a	0,464	0,778

^{a, b} Ta pačia raide pažymėtų vidurkių skirtumas nereikšmingas, kai $p < 0,05$

Kaip matyti iš 8 lentelėje pateiktų duomenų, gauta statistiškai reikšmingų vidurkių skirtumų tarp žemo, vidutinio ir aukšto saviveiksmingumo tarpusavio priklausomybės aspekto grupių integruoto stiliaus taikymo atžvilgiu. Rezultatai rodo, kad integruotą stilių labiau linkę taikyti vyrai, pasižymintys vidutiniu arba aukštu saviveiksmingumo tarpusavio priklausomybės aspektu, nei tie vyrai, kurių šis aspektas žemas.

9 lentelė. *Vieno faktoriaus dispersinės analizės rezultatai saviveiksmingumo emocinės kontrolės aspektui ir konfliktų sprendimo stiliams vyrų grupėje*

Table 9. *ANOVA results of emotional control aspect of romantic self-efficacy and conflict handling styles in men group*

Konflikto sprendimo stiliai	Emocinės kontrolės aspektas				
	Žemas	Vidutinis	Aukštas	F	p
Dominavimo	21,00 ^a	20,00 ^a	19,14 ^a	0,774	0,465
Integruotas	25,83 ^a	27,95 ^{ab}	30,29 ^b	4,781	0,012
Vengimo	21,91 ^a	22,59 ^a	24,48 ^a	1,474	0,237
Prisitaikymo	23,30 ^a	24,64 ^{ab}	27,76 ^b	5,844	0,005
Kompromiso	24,09 ^a	24,77 ^a	26,38 ^a	2,267	0,112

^{a,b} Ta pačia raide pažymėtų vidurkių skirtumas nereikšmingas, kai $p < 0,05$

Iš 9 lentelėje pateiktų duomenų matyti, kad integruotą stilių statistiškai reikšmingai labiau linkę taikyti vyrai, kurių saviveiksmingumo romantiniuose santykiuose emocinės kontrolės aspektas aukštas, palyginti su vyrais, kurių šis saviveiksmingumo aspektas žemas. Prisitaikymo stilių

10 lentelė. *Vieno faktoriaus dispersinės analizės rezultatai saviveiksmingumo atskirumo aspektui ir konfliktų sprendimo stiliams vyrų grupėje*

Table 10. *ANOVA results of differentiation aspect of romantic self-efficacy and conflict handling styles in men group*

Konflikto sprendimo stiliai	Atskirumo aspektas				
	Žemas	Vidutinis	Aukštas	F	p
Dominavimo	20,61 ^a	18,95 ^a	20,65 ^a	0,851	0,432
Integruotas	25,43 ^a	27,50 ^{ab}	31,19 ^b	9,072	0,0001
Vengimo	23,43 ^a	22,59 ^a	22,81 ^a	0,160	0,852
Prisitaikymo	24,87 ^a	24,23 ^a	26,48 ^a	1,297	0,281
Kompromiso	24,52 ^a	24,59 ^a	26,10 ^a	1,241	0,296

^aTa pačia raide pažymėtų vidurkių skirtumas nereikšmingas, kai $p < 0,05$

statistiškai reikšmingai labiau linkę taikyti vyrai, kurių saviveiksmingumo romantiniuose santykiuose emocinės kontrolės aspektas yra aukštas, o ne žemas.

REZULTATŲ APITARIMAS

Šiuo tyrimu siekta įvertinti, ar, palyginti su asmenimis, kurių saviveiksmingumas romantiniuose santykiuose yra žemas, asmenys, kurių saviveiksmingumas romantiniuose santykiuose yra aukštas, labiau linkę naudoti kompromiso, integruotą ir dominavimo konfliktų sprendimo stilius ir mažiau linkę naudoti prisitaikymo ir vengimo konfliktų sprendimo stilius. Gauti rezultatai iš esmės patvirtina šią prielaidą. Atliktas tyrimas atskleidė, kad moterys, kurių saviveiksmingumo romantiniuose santykiuose tarpusavio priklausomybės aspektas aukštas, labiau linkusios naudoti integruotą ir kompromiso stilius, palyginti su moterimis, kurių šis saviveiksmingumo romantiniuose santykiuose aspektas žemas. Be to, vidutiniu bei aukštu saviveiksmingumo romantiniuose santykiuose tarpusavio priklausomybės aspektu pasižymintys vyrai taip pat dažniau linkę naudoti integruotą stilių, palyginti su vyrais, pasižyminčiais žemu saviveiksmingumo romantiniuose santykiuose tarpusavio priklausomybės aspektu. Taigi tyrimas patvirtino S. Sonnentago ir J. Volmerio (2009), B. A. Sullivano ir kolegų (2006), A. Ergenelio ir kolegų (2010) bei J. Orathinkalo ir A. Vansteenwageno (2006) tyrimų rezultatus, rodančius: didesnė asmens tarpusavio priklausomybė santykiuose reiškia, kad jam svarbiau išlaikyti gerus santykius su partneriu. Toks asmuo vertina tvirtą savo bei partnerio ryšį ir deda pastangas dar labiau jį stiprinti: stengsis konfliktą spręsti taip, kad abu nesijaustų nusivylę – taikys kompromiso arba integruotą stilių.

Moterys, kurių saviveiksmingumo romantiniuose santykiuose emocinės kontrolės aspektas yra aukštas, labiau linkusios naudoti integruotą, vengimo ir prisitaikymo konflikto stilius, palyginti su moterimis, kurių minėtas saviveiksmingumo romantiniuose santykiuose aspektas yra žemas. Moterys, pasižyminčios žemu saviveiksmingumo romantiniuose santykiuose emocinės kontrolės aspektu, labiau linkusios naudoti dominavimo stilių, nei moterys, kurių minėtas saviveiksmingumo

romantiniuose santykiuose aspektas aukštas. Greičiausiai taip yra todėl, kad aukštu saviveiksmingumo emocinės kontrolės aspektu pasižymintys asmenys geba suvaldyti neigiamas emocijas, stengdamiesi apsaugoti santykius nuo galimai destruktivaus poveikio (Lopez et al., 2007). Vyrai, kurių saviveiksmingumo romantiniuose santykiuose emocinės kontrolės aspektas aukštas, labiau linkę naudoti integruotą ir prisitaikymo konflikto stilius, nei vyrai, kurių saviveiksmingumo romantiniuose santykiuose aspektas yra žemas. Šie rezultatai atitinka H. K. Kimo, K. C. Pearso, D. M. Capaldi ir L. D. Oweno (2009) tvirtinimą, kad asmenys, kurių emocinė savikontrolė silpna, turi sunkumų spręsdami tarpasmeniniuose, ypač romantiniuose santykiuose kylančius konfliktus. Galima daryti prielaidą, kad silpna emocinė savikontrolė trukdo įsiklausyti ir atsižvelgti į oponento argumentus, gali išaštrinti net nereikšmingą konfliktą.

Moterys, kurių saviveiksmingumo romantiniuose santykiuose atskirumo aspektas yra vidutinis arba aukštas, labiau linkusios naudoti integruotą konflikto stilių, palyginti su moterimis, pasižyminčiomis žemu saviveiksmingumo romantiniuose santykiuose atskirumo aspektu. Moterys, kurių saviveiksmingumo romantiniuose santykiuose atskirumo aspektas žemas, labiau linkusios naudoti vengimo stilių nei moterys, kurių minėtas saviveiksmingumo aspektas aukštas. Pastarasis rezultatais patvirtina B. A. Sullivan ir kolegų (2006) ir L. Songo, A. Limo, M. Foo, M. A. Yu (2010) atliktų tyrimų rezultatus: moterys, kurių individualumo jausmas santykiuose mažas (žemas atskirumo aspektas), nedės daug pastangų konfliktą spręsti konstruktyviai, nes nesitiki gauti asmeninės naudos. Galbūt jos aiškiai nesuvokia savo individualių poreikių santykiuose, todėl nesistengia jų patenkinti per konfliktą. Nejausdamos savo individualumo santykiuose, tokios moterys gali net nesuvokti nesutarimų pagrindo, taigi gali neigti konflikto egzistavimą taikydamos vengimo stilių. Vyrai, kurių saviveiksmingumo romantiniuose santykiuose atskirumo aspektas yra aukštas, labiau linkę taikyti integruotą konflikto stilių, nei vyrai, kurių minėtas saviveiksmingumo romantiniuose santykiuose aspektas yra žemas. C. A. Gubbinsas, L. M. Perosa ir S. Barte-Haringas (2010) tvirtina, kad didesnis atskirumo laipsnis suteikia žmogui galimybę į situacijas žvelgti iš Aš padėties, ramiai reaguoti per emociškai intensyviais sąveikas ir problemas spręsti ieškant kompromiso – žmogui svarbūs

tiesioginiai, tiek partnerio poreikiai. Autoriai taip pat teigia, kad aukštesnis saviveiksmingumas leidžia mažiau priešintis oponento siūlomoms idėjom, aktyviau dalyvauti sprendžiant problemą, lemia polinkį taikyti į sprendimą orientuotus stilius. Toks elgesys kaip tik apibūdina kompromiso ir integruotą stilius, kuriuos taikydami asmenys stengiasi, kad būtų patenkinti abiejų konfliktuojančių pusių interesai.

Šis tyrimas su studentais svarbus tuo, kad jame dalyvavo tiriamieji, palaikantys romantinius santykius, bet dar nesukūrę šeimų. Taigi galima pamatyti, su kokiais ištekiais žmonės kuria santykius, ir, atsižvelgiant į tai, planuoti galimų problemų prevencijos bei jau egzistuojančių problemų intervencijos programas. Intervencijos galėtų apimti įvairias veiklas, pradedant mokymais rengiantis santuokai ir baigiant šeimų, turinčių problemų, konsultavimu. Tokio pobūdžio tyrimai padeda sužinoti, kurie saviveiksmingumo romantiniuose santykiuose aspektai skatina rinktis konstruktyvius konflikto sprendimo stilius. Žinant tai, galima tiksliau orientuoti mokymą į tuos saviveiksmingumo komponentus, kurie turi didžiausią poveikį.

IŠVADOS

1. Tiek vyrų, tiek moterų saviveiksmingumo romantiniuose santykiuose tarpusavio priklausomybės ir atskirumo aspektų aukšti įverčiai yra susiję su polinkiu naudoti konstruktyvius konfliktų sprendimo stilius – integruotą stilių (abi lytys – abiejų saviveiksmingumo aspektų atžvilgiu) ir kompromiso stilių (moterys – tarpusavio priklausomybės aspekto atžvilgiu). Be to, integruotą stilių labiau linkusios naudoti tos moterys, kurių saviveiksmingumo romantiniuose santykiuose atskirumo aspekto įvertis vidutinis, nei tos, kurių šis įvertis yra žemas, o vyrai šį stilių labiau linkę naudoti tie, kurių saviveiksmingumo romantiniuose santykiuose tarpusavio priklausomybės aspekto įvertis yra vidutinis, nei tie, kurių šio aspekto įvertis žemas.

2. Abiejų lyčių saviveiksmingumo emocinės kontrolės aspektu aukšti įverčiai susiję su polinkiu naudoti tiek konstruktyvų (integruotą) konfliktų sprendimo stilių, tiek su polinkiu naudoti destruktivius konfliktų sprendimo stilius (prisitaikymo stilių – abi lytys; vengimo stilių – moterys).

Literatūra

- Anderson, S. R., Anderson, S. A., Palmer, K. L., Mutchler, M. S., Baker, L. K. (2011). Defining High Conflict. *The American Journal of Family Therapy*, 39, 11–27.
- Bacchini, D., Magliulo, F. (2003). Self-Image and Perceived Self-Efficacy during Adolescence. *Journal of Youth and Adolescence*, 32 (5), 337–350.
- Ben-Ari, R., Hirshberg, J. (2009). Attachment Styles, Conflict Perception, and Adolescents' Strategies of Coping with Interpersonal Conflict. *Negotiation Journal*, 59–82.
- Bilgin, M. (2011). Relations among Proposed Predictors and Outcomes of Social Self-Efficacy in Turkish Late Adolescents. *Ç. U. Egitim Fakültesi Dergisi*, 40, 1–18.
- Bilgin, M., Akkapulu, E. (2002). Some variables predicting social self-efficacy expectations. *Social Behavior and Personality*, 35 (6), 777–788.
- Boonsathorn, W. (2003). Competence is in the eye of the beholder: conflict management styles and perceived competence of conflict management styles by Thais and Americans in multinational corporations in Thailand. A Thesis in Communication Arts and Sciences. A dissertation: The Pennsylvania State University.
- Cann, A., Norman, M. A., Welbourne, L. J., Calhoun, L. G. (2008). Attachment Styles, Conflict Styles and Humor Styles: Interrelationships and Associations with Relationship Satisfaction. *European Journal of Personality*, 22, 131–146.
- Colsman, M., Wulfert, E. (2002). Conflict management style as an indicator of adolescents' resistance use and other problem behaviors. *Addictive Behaviors*, 27, 633–648.
- Cramer, R. J., Neal, T. M. S., Brodsky, S. L. (2009). Self-efficacy and confidence: theoretical distinctions and implications for trial consultation. *Consulting Psychology Journal: Practice and Research*, 61 (4), 319–334.
- Cui, M., Fincham, F. D., Pasley, B. K. (2008). Young Adult Romantic Relationships: The Role of Parents' Marital Problems and Relationship Efficacy. *Personality and Social Psychology Bulletin*, 43 (9), 1226–1235.
- Čekanavičius, V., Murauskas, G. (2001). *Statistika ir jos taikymai I*. Vilnius: TEV.
- Desivilya, H. S., Eizen, D. (2010). Conflict management in work teams: the role of social self-efficacy and group identification. *The Journal of Conflict management*, 16 (2), 183–208.
- Ergeneli, A., Camgoz, S. M., Karapinar, P. B. (2010). The Relationship Between Self-Efficacy and Conflict-Handling Styles in Terms of Relative Authority Positions of the Two Parties. *Social Behavior and Personality*, 38 (1), 13–28.
- Fincham, F. D., Bradbury, T. N. (1987). Cognitive Processes and Conflict in Close Relationships: An Attribution-Efficacy Model. *Journal of Personality and Social Psychology*, 53 (6), 1106–1118.
- Geng, L., Jiang, T., Han, D. (2011). Relationships Among Self-Esteem, Self-Efficacy, and Faith in People in Chinese Heroin Abusers. *Social behavior and Personality*, 39 (6), 797–806.

- Gubbins, C. A., Perosa, L. M., Barte-Haring, S. (2010). Relationship Between Married Couples' Self-Differentiation/Individuation and Gottman's Model of Marital Interactions. *Contemp Fam Ther*, 32, 383–295.
- Hammock, S. H., Richardson, D. R., Pilkington, C. J., Utley, M. (1990). Measurement of conflict in social relationships. *Personal and Individual Differences*, 11 (6), 577–583.
- Henning, M. (2003). Evaluation of the Conflict Management Questionnaire. A thesis submitted in partial fulfilment of the requirements for the degree of Master of Business: Auckland University of technology.
- Yazici, K. (2010). The analysis of social studies pre-service teachers' interpersonal self-efficacy beliefs. *Education*, 131 (2), 372–380.
- Kim, H. K., Pears, K. C., Capaldi, D. M., Owen, L. D. (2009). Emotion Dysregulation in the Intergenerational Transmission of Romantic Relationship Conflict. *Journal of Family Psychology*, 23 (4), 585–595.
- Koydemir, S., Sun-Selişik, Z. E., Tezer, E. (2008). Conflict behaviors and marital adjustment in Turkish couples. *Family Therapy*, 35 (3), 133–143.
- Lemme, B. H. (2003). *Suaugusiojo raida*. Kaunas: Poligrafija ir informatika.
- Lee, L. K. (2008). An Examination between the Relationships of Conflict Management Styles and Employees' Satisfaction. *International Journal of Business and Management*, 3 (9), 11–25.
- Lopez, F. G., Morúa, W., Rice, K. G. (2007). Factor Structure, Stability, and Predictive Validity of College Students' Relationship Self-Efficacy Beliefs. *Measurement and Evaluation in Counseling and Development*, 40, 80–96.
- Lu, L., Chang, Y., Lai, S. Y. (2011). What Differentiates Success From Strain: The Moderating Effects of Self-Efficacy. *International Journal of Stress Management*, 18 (4), 396–412.
- McCoy, R., Cummings, E. M., Davies, P. T. (2009). Constructive and destructive marital conflict, emotional security and children's prosocial behavior. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 50 (3), 270–279.
- Oliver, M., Shirkey, A. (2008). The Relationship of Adult Attachment and Perceptions of Romantic Conflict. *UW-L Journal of Undergraduate Research*, 11, 1–5.
- Olson, L. N., Braithwaite, D. O. (2004). "If you hit me again, I'll hit you back": Conflict management strategies of individuals experiencing aggression during conflicts. *Communication Studies*, 55, 271–285.
- Orathinkal, J., Vansteenwagen, A. (2006). Couples' conflicts: A territorial perspective. *Sexual and Relationship Therapy*, 21 (1), 27–43.
- Pietromonaco, P. R., Greenwood, D., Barrett, L. F. (2004). Conflict in Adult Close Relationships: An Attachment Perspective. *Adult Attachment: New directions and emerging issues*. New York: Guilford Press.
- Rahim, M. A. (1983). A Measure of Styles of Handling Interpersonal Conflict. *Academy of Management Journal*, 26 (2), 368–376.
- Riggio, H. R., Weiser, D., Valenzuela, A., Lui, P., Montes, R., Heuer, J. (2011). Initial validation of a measure of self-efficacy in romantic relationships. *Personality and Individual Differences*, 51, 601–606.

- Rinaldi, C. M., Howe, N. (2003). Perceptions of Constructive and Destructive Conflict: Within and Across Family Subsystems. *Infant and Child Development*, 12, 441–459.
- Sherbaum, C. A., Cohen-Charash, Y., Kern, M. J. (2006). Measuring General Self-Efficacy. A Comparison of Three Measures Using Item Response Theory. *Educational and Psychology Measurement*, 66 (6), 1047–1063.
- Simon, V. A., Kobielski, S. J., Martin, S. (2008). Conflict Beliefs, Goals, and Behavior in Romantic Relationships During Late Adolescence. *J Youth Adolescence*, 37, 324–335.
- Sonnentag, S., Volmer, J. (2009). Individual-level predictors of task-related teamwork processes: The role of expertise and self-efficacy in team meetings. *Group and Organization Management*, 34, 37–66.
- Song, L., Lim, A., Foo, M., Yu, M. A. (2010). The Impact of Relationship Self-Efficacy and Cognitive Appraisals on Affective Responses to Social Interactions. Department of Management and Organization, National University of Singapore, 1–25.
- Sullivan, B. A., O'Connor, R. M., Burriss, E. R. (2006). Negotiation confidence: The impact of self-efficacy on tactics and outcomes. *Journal of Experimental Social Psychology*, 42 (5), 567–581.
- Vera, E. M., Shin, R. Q., Montgomery, G. P., Mildner, C., Speight, S. L. (2004). Conflict management styles, self-efficacy, self-control, and future orientation of urban adolescents. *Counseling for special populations (theory, researches, and practices)*, 134–150.
- Zacchilli, T. L., Hendrick, C., Hendrick, S. S. (2009). The romantic partner conflict scale: A new scale to measure relationship conflict. *Journal of Social and Personal Relationships*, 26 (8), 1073–1096.
- Wheller, L. A., Upergraff, K. A., Thayer, S. M. (2010). Conflict Management in Mexican-Origin Couples: Culture, Gender, and Marital Quality. *Journal of Marriage and Family*, 72, 991–1005.

LINKS BETWEEN CONFLICT MANAGEMENT STYLES AND ROMANTIC RELATIONSHIP SELF-EFFICACY AMONG UNIVERSITY STUDENTS

Visvaldas Legkauskas, Rūta Skučaitė
Vytautas Magnus University, Lithuania

Summary. Scientific problem. Conflicts are inevitable part of romantic relationship. Relationship satisfaction depends on the way conflicts are being solved, thus it is important to identify factors related to selection of constructive conflict management styles. One of such factors is self-efficacy. The construct of relationship self-efficacy is not yet widely studied and there are no studies concerning possible link between

relationship self-efficacy and conflict management styles. **Purpose.** To examine possible links between student's romantic relationship self-efficacy and conflict management styles. **Method.** Conflict management styles of subjects were measured using Rahim Organizational Conflict Inventory-II. Romantic relationship self-efficacy was measured using Relationship Self-Efficacy Scale developed by Lopez et al. (2007). Subjects were 194 university students (128 females and 66 males). **Results.** It was found that women scoring high on mutuality aspect of relationship self-efficacy were more likely to use compromising and integrating conflict management styles than those scoring low. Men scoring high on the same aspect of relationship self-efficacy were more likely to use integrating conflict management style than those scoring low. With the regard to the emotional control aspect of relationship self-efficacy, high-scoring women were more likely to use integrating, avoiding, and obliging conflict management style and less likely to use dominating style than those scoring low on emotional control. Men scoring high on the same measure were more likely to use integrating or obliging conflict management style than those, who scored low. Women scoring high on the differentiation aspect of relationship self-efficacy were more likely to use integrating style and less likely to use avoiding style than those scoring low on this aspect. Men scoring high on differentiation were more likely to use integrating conflict management style than those scoring low. **Conclusions.** For both men and women mutuality and differentiation aspects of relationship self-efficacy are related to use of constructive conflict management styles. Emotional control aspect of relationship self-efficacy is related to use of both constructive and destructive conflict management styles.

Key words: Romantic Relationship Self-Efficacy; Conflict Management Styles; Romantic Relationships, Students.

Gauta: 2012 06 28
Priimta: 2013 05 17